

Elements bàsics del sistema electoral

Legislació electoral

Descripció bàsica dels tipus d'eleccions celebrades. Aspectes principals

Definicions dels principals conceptes electorals

Legislació electoral

Durant el període 1977-1985, les eleccions generals i locals celebrades al nostre país, es van regular segons el Reial Decret - Llei 20/1977, de 18 de març, sobre Normes Electorals; la Llei 39/1978, de 17 de juliol, d'Eleccions Locals i la Llei Orgànica 6/1983, de 2 de març, que modificava determinats articles de l'anterior Llei d'Eleccions Locals. A partir de 1986, el marc jurídic de les eleccions generals i locals, és la Llei Orgànica 5/1985, de 19 de juny, del Règim Electoral General. No obstant això, cal dir que entre ambdues normatives electorals -Decret Llei de 1977 i Llei Orgànica de 1985- el sistema electoral no varia pel que fa al seus elements bàsics -circumscripció, fórmula i barrera -. La composició de les Diputacions provincials està regulada per l'esmentada Llei de Règim Electoral General, mentre que la dels Consells Comarcals està regulada per la Llei 6/1987 de 4 d'abril sobre l'Organització Comarcal de Catalunya, aprovada pel Parlament de Catalunya. Amb motiu de l'establiment del sistema que regula les eleccions al Parlament Europeu, la Llei Orgànica 5/1985 va ser modificada per la Llei Orgànica 1/1987, de 2 d'abril. Posteriorment s'ha produït una nova modificació per la Llei Orgànica 8/1991, de 13 de març. Així doncs, les eleccions generals, locals i europees es regulen actualment per l'esmentada Llei de 1985 amb les seves modificacions. Quant a les eleccions autonòmiques catalanes, a manca d'una llei electoral específica que ha de legislar i aprovar el Parlament de Catalunya, la normativa electoral està establerta en la Disposició Transitòria Quarta de l'Estatut del 1979, la qual estableix els elements indispensables per a dur a terme les eleccions i, en tot allò que no està establert, remet a les normes per a les eleccions legislatives al Congrés dels Diputats. De fet, doncs, l'Estatut no condiona gaire més enllà del que estableix la Constitució el sistema electoral del Parlament de Catalunya, sinó que remet a una futura llei electoral, la qual encara no ha estat aprovada.

La manca de llei electoral ha implicat que, amb l'excepció del nombre de diputats i de la determinació de les circumscripcions electorals, s'apliqui a les eleccions al Parlament de Catalunya les normes que regulen les eleccions legislatives al Congrés dels Diputats contingudes a la Llei orgànica 5/1985, del 19 de juny, del règim electoral general (LOREG).

Descripció bàsica dels tipus d'eleccions celebrades. Aspectes principals

Eleccions Generals

Congrés de Diputats: està format per 350 diputats. La circumscripció electoral és la província. La distribució del nombre de diputats a elegir per cadascuna d'elles, es fa d'acord amb el següent criteri: cada província elegeix dos diputats com a mínim, i la resta es distribueixen proporcionalment segons la seva població. Ceuta i Melilla elegeixen un diputat cadascuna. En les darreres eleccions, el nombre de diputats corresponents a les quatre circumscripcions catalanes ha estat el següent: Barcelona, 31; Tarragona, 6; Girona, 5 i Lleida, 4. Els escons es reparteixen a cada circumscripció, segons la fórmula d'Hondt, entre aquells partits que han obtingut al menys el 3% dels vots vàlids a la circumscripció.

Senat: està format per 266 Senadors. El sistema electoral és de caràcter majoritari i personalitzat. A cada circumscripció electoral s'elegeixen 4 senadors, excepte a Ceuta i a Melilla que els hi corresponen dos respectivament i a cadascuna de les illes de Balears i de Canàries que elegeixen entre un i tres senadors. Els senadors elegits són aquells candidats que en la seva circumscripció han obtingut el major nombre de vots. Cal assenyalar que, a més a més, cadascun dels Parlaments autonòmics designen per al Senat, un senador com a

mínim, i un més per cada milió d'habitants de la població del seu territori, segons criteris de proporcionalitat i d'acord amb la seva composició partidària. Al Parlament de Catalunya li correspon designar 7 senadors.

Eleccions Autonòmiques

Parlament de Catalunya: està format per 135 diputats. D'acord amb la Disposició transitòria quarta de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, les circumscripcions electorals són les quatre províncies catalanes. A Barcelona li correspon un diputat per cada cinquanta mil habitants, amb un màxim de 85 diputats, xifra que elegeix actualment. A Girona, Lleida i Tarragona els hi correspon un mínim de sis diputats més un per cada quaranta mil habitants, elegint 17, 15 i 18 diputats, respectivament. Els escons es reparteixen, segons la fórmula d'Hondt, entre aquells partits que han obtingut al menys el 3% dels vots vàlids a la circumscripció electoral.

Eleccions Locals

Cada terme municipal constitueix una circumscripció electoral que elegeix un nombre de regidors segons el nombre d'habitants i d'acord amb la següent escala fixada per la LOREG:

Residents	Regidors	Residents	Regidors	Residents	Regidors
Fins a 250	5	2.001 - 5.000	11	20.001 - 50.000	21
251 -1.000	7	5.001 - 10.000	13	50.001 -100.000	25
1.001 -2000	9	10.001 - 20.000	17		

A partir de 100.001 en endavant, un regidor més per cada cent mil residents o fracció. S'afegeix un de més quan el resultat sigui un nombre parell.

A L'Hospitalet, el nombre de regidors que actualment li correspon elegir és de 27. Els escons es reparteixen, segons la fórmula d'Hondt, entre els partits que hagin obtingut al menys el 5% dels vots vàlids a nivell de municipi.

Diputacions provincials i els Consells comarcals: són òrgans d'elecció indirecta, atès que les seves composicions s'estableixen a partir dels resultats de les eleccions locals, que serveixen per elegir els representants polítics dels Ajuntaments. El nombre de diputats de les Diputacions provincials es determina, segons el nombre d'habitants de cada província, d'acord amb una escala fixada per la LOREG. Així mateix, el nombre de diputats que corresponen a cada província es reparteixen entre els seus partits judicials, en proporció a la població de cadascun d'ells.

Diputació de Barcelona: està formada per 51 diputats provincials. Un cop constituïts tots els Ajuntaments, els escons es reparteixen, per cada partit judicial, segons la fórmula d'Hondt, entre aquells partits que han obtingut algun regidor dins de cada partit judicial i segons el nombre de vots aconseguits per cadascun d'ells. Els diputats provincials que corresponen a cada partit polític són elegits, a nivell de partit judicial, d'entre i per els regidors de cadascun d'ells, que pertanyen als municipis que comprèn cada partit judicial.

Consells comarcals: es determina, segons el nombre d'habitants de cada comarca, d'acord amb una escala fixada per la LOREG. El Consell Comarcal del Barcelonès està format per 39 consellers. Un cop constituïts els Ajuntaments, els escons es reparteixen, segons la fórmula d'Hondt, entre els partits que hagin assolit al menys el 3% dels vots vàlids a nivell de comarca. La distribució d'escons es realitza sobre el percentatge compost de cada partit, obtingut per la suma del seu percentatge de regidors multiplicat per la fracció 2/3 i del seu percentatge de vots multiplicat per la fracció 1/3. Els consellers comarcals que corresponen a cada partit, són designats per cadascun d'ells d'entre els seus regidors dels municipis de cada comarca.

A Referèndum

Consulta electoral mitjançant la qual es pregunta a l'elector per una o diverses qüestions.

Eleccions Europees

Espanya està representada al Parlament Europeu per 50 diputats (any 2009) que s'elegeixen en una única circumscripció que correspon a tot el territori de l'Estat. El repartiment d'escons es realitza, segons la fórmula d'Hondt, entre tots els partits concurrents, atès que no està fixada cap barrera mínima. En aquestes eleccions es permet als partits presentar llistes específiques per Comunitats Autònomes, integrades per candidats que ocupen llocs en la llista general del partit o coalició.

Definicions dels termes electorals

Abstenció

Acció de no participar en una votació. S'expressa en nombre de persones o en percentatge sobre el nombre d'electors. La suma dels valors absoluts de l'abstenció i la participació sumen el cens electoral. La suma de tots dos percentatges és, òbviament, 100, ja que són conceptes complementaris.

Administració electoral

Té la finalitat de garantir la transparència i objectivitat del procés electoral i el principi d'igualtat. La integren la Junta Electoral Central, les juntes electorals de les comunitats autònomes en les comunitats en què existeixen, les juntes electorals provincials i les juntes electorals de zona i les meses electorals.

Acta d'escrutini

Document oficial on queden reflectides totes les dades de l'escrutini d'una mesa electoral: cens, certificats censals, vots nuls, vots en blanc, vots per a cada candidatura, etc. Ha d'estar signada per tots els components de la mesa (president, vocals i interventors).

Apoderat / ada

Persona nomenada pel representant d'una candidatura perquè la representi en determinats actes i operacions electorals; especialment exerceix una funció central en els actes de votació i d'escrutini. No forma part de la mesa i ha de votar en aquella on estigui censat/ada. Pot visitar qualsevol mesa.

Campanya electoral

Període de temps previ al dia de la votació, la durada del qual es fixa a la convocatòria dels comicis i que permet a les candidatures demanar el vot a l'electorat per mitjà d'actes públics i dels mitjans de comunicació. La normativa electoral general estableix que té una durada de 15 dies.

Campanya institucional

Campanya realitzada per l'Administració convocant destinada a informar els ciutadans sobre la data de votació, el procediment per votar i els requisits i tràmits del vot per correu, sense influir en l'orientació del vot.

Candidat/a

Persona integrant d'una llista electoral un cop aquesta ha estat proclamada per la junta electoral competent. En funció del tipus d'elecció, poden ser candidats a diputats, a senadors, a regidors, a consellers generals d'Aran.

Candidat/a electe/a

Candidat que ha obtingut un escó en una circumscripció determinada.

Candidatura

Conjunt de candidats que, constituint una llista, es presenta en una circumscripció electoral per un partit polític, coalició de partits o agrupació d'electors, d'acord amb els criteris i requisits fixats per la llei.

Cens electoral

Relació de totes les persones majors d'edat amb dret a votar i que estiguin en ple ús dels drets civils i polítics. En l'actualitat el cens electoral és un arxiu d'abast estatal de tots els qui tenen dret a votar i la seva confecció i distribució és a càrrec de l'Institut Nacional d' Estadística (INE). Prèviament a cada consulta, hi ha un període d'exposició al públic del cens per tal de rectificar els possibles errors o modificacions que hi pogués haver.

Cens escrutat

Suma d'electors que correspon a les meses escrutades fins a un moment determinat. S'expressa, normalment, com a percentatge sobre el total del cens.

Certificat de votació

Imprès electoral que expedeix la mesa electoral a petició d'una persona electora amb la finalitat d'acreditar documentalment que ha votat.

Circumscripció electoral

Conjunt d'electors, agrupats quasi sempre en una base territorial, a partir del vot dels quals es procedeix a la distribució d'escons. En les eleccions europees és d'àmbit estatal; en les generals, d'àmbit provincial; en les autonòmiques, d'àmbit provincial (excepte en les autonomies insulars, d'àmbit illa, i a Astúries i Múrcia, en què és una altra divisió interna); i en les eleccions municipals, d'àmbit municipal. A les eleccions al Consell General d'Aran la circumscripció és el terçó. Hi ha països on la circumscripció electoral no necessàriament segueix criteris de base territorial.

Col·legi electoral

Lloc físic on s'exerceix el dret de vot.

Convocatòria electoral

Acció mitjançant la qual l'Administració competent crida el cos d'electors a exercir el seu vot en una data determinada, amb un calendari per a la presentació de candidatures, proclamació, campanya electoral, etc.

Districte censal

Agrupació geogràfica de seccions censals. És una unitat intermèdia entre la secció i el municipi. Els diferents nivells en l'àmbit electoral són (de més gran a més petit): circumscripció, municipi, districte, secció i mesa.

Dia de les votacions

Dia en què els electors poden exercir el dret al vot. L'horari permès per a les votacions és des de les 9 h fins les 20 h.

Eleccions

Procés mitjançant el qual es renoven els components d'una cambra o parlament, mitjançant el vot per part dels electors. Es refereix al dia de les votacions, distingint-les del procés electoral en sentit ampli.

Elector

Persona que reuneix requisits legals per exercitar el dret de sufragi.

Escrutini general

Acte de caràcter públic que duen a terme les juntes electorals competents el tercer dia següent al de la votació per proclamar els resultats definitius oficials. Es realitza a partir dels resultats provisionals, revisant les actes per detectar-hi errors i corregir-los, en cas que n'hi hagi.

Escrutini provisional

S'efectua en cada mesa electoral, a partir del moment de tancament dels col•legis. El president dóna per acabada la votació i es procedeix a l'obertura de les urnes i a la comptabilització dels vots. Amb el resultat final s'emplena l'acta, una còpia de la qual es lliura a la persona representant nomenada per l'Administració, que comunica les dades al Centre de Recollida d'Informació.

Interventor/a

Persona nomenada per la candidatura per representar-la en una determinada mesa, de la qual forma part amb veu, però sense vot. Exerceix el seu dret de vot en aquesta mesa, i és exclosa per l'Administració electoral de la mesa on estigui censada.

Jornada de reflexió

Dia anterior al de les votacions, que assenyalava el final de la campanya electoral. Durant aquesta jornada està prohibit demanar el vot per a una determinada opció o fer qualsevol tipus de manifestació que influencii el sentit del vot.

Juntes electorals

Òrgans de l'Administració electoral que avalen el compliment de la normativa vigent i la igualtat d'oportunitats. Atenen les reclamacions i impugnacions que es produeixin i, després de l'escrutini, validen el pas dels resultats provisionals a definitius.

Llista electoral

Conjunt de candidats mitjançant els quals cada candidatura opta a aconseguir els escons en litigi a cada circumscripció. Els escons de cada candidatura es distribueixen, en el cas de les llistes tancades, segons l'ordre de col•locació del/de la candidat/a a la llista.

Mesa electoral

Unitat bàsica del procés electoral que correspon a la subdivisió alfabètica de la secció censal. Està formada per un president i dos vocals i, si escau, pels interventors acreditats. Els electors només poden emetre el seu vot a la mesa en què estan inscrits.

Normativa electoral

La normativa electoral vigent a Espanya té com a criteri l'aplicació del sistema de representació proporcional amb candidatures completes, tancades i blocades. La distribució d'escons (siguin escons al Parlament o regidors per als consistoris) es fa d'acord amb la regla matemàtica d'Hondt. Hi ha uns percentatges mínims (3% per a les eleccions al Parlament de Catalunya i a les legislatives i 5% per a les locals) per sota dels quals els partits o coalicions que no els hagin obtingut no entren en el repartiment d'escons.

Lleid'Hondt: Procediment matemàtic per a l'atribució d'escons entre les candidatures a partir dels vots. És un dels procediments anomenats proporcionals. Per a cada circumscripció electoral, els vots obtinguts per les candidatures es divideixen per una sèrie contínua de nombres naturals (1, 2, 3 i següents), anomenats divisors. Els escons s'atribueixen segons les magnituds dels quocients obtinguts.

Oficina del Cens Electoral

Òrgan encarregat de la formació del cens electoral. És una entitat administrativa emmarcada dins l' Institut Nacional d'Estadística, amb delegacions a totes les demarcacions provincials.

Participació

Acció de prendre part en una votació. S'expressa en nombre de persones o en percentatge sobre el nombre d'electors.

Papereta

Imprès mitjançant el qual es concreta l'exercici del dret de vot. Per al Senat hi ha una única papereta on s'inclouen tots els candidats, i l'elector n'ha de marcar tres com a màxim. A la resta d'eleccions, s'ha de seleccionar la papereta corresponent a la candidatura que es vol votar, que inclou les sigles, la denominació de la candidatura i la llista de candidats a la circumscripció.

Representants de l'Administració

Persones que l'Administració convocant nomena perquè el dia de les votacions comuniquin telefònicament o telemàticament al Centre de Recollida d'Informació (CRI) les dades relatives a les votacions (participació, vots, etc.) en cadascuna de les fases del dia: obertura, avanços o escrutini, de la mesa o de les meses assignades.

Resultats definitius

Resultats que proclamen les juntes electorals a partir dels resultats provisionals. Un cop passades les eleccions, són les úniques dades vàlides a tots els efectes i anul·len els resultats provisionals de la jornada electoral.

Resultats provisionals

Resultats que l'Administració convocant proporciona durant la nit electoral, mitjançant un centre de processament que té assignada aquesta tasca. Malgrat que es tanqui l'escrutini al 100%, les dades es consideren provisionals mentre les juntes electorals no s'hi hagin pronunciat.

Recurs contenciós electoral

Procediment judicial contra els acords de les juntes electorals sobre la proclamació dels candidats electes, vots computats, etc. Té l'efecte de paralitzar l'acte a què fa referència.

Secció censal

Unitat censal en què es divideix una circumscripció electoral, que comprèn un màxim de 2000 electors i un mínim de 500. En cap cas pot haver-hi menys de 200 electors. A cada secció pot haver-hi una o diverses meses electorals. Les seccions s'agrupen en districtes censals.

Votant

Persona que exerceix realment i efectivament el seu dret a votar.

Vots vàlids

Total de vots emesos després de restar-ne els vots nuls. Poden ser vots en blanc i vots a candidatures. És la magnitud emprada com a denominador per calcular el percentatge de vots de cada candidatura.

Vots en blanc

Vots emesos en sobres sense papereta. En les eleccions al Senat, són vots en blanc les paperetes que no tinguin indicacions a favor de cap candidat/a. També són vots en blanc els emesos a favor de candidatures retirades al llarg del procés. Els vots en blanc formen part del conjunt de vots vàlids (la qual cosa és rellevant per al càlcul de percentatges).

Vots nuls

Vots emesos en sobre o paperetes diferents del model oficial, en papereta sense sobre, en sobre que tingui més d'una papereta (si són de diferents candidatures) o en paperetes en les quals s'hagi modificat, afegit o ratllat noms dels candidats que hi són inclosos. A les eleccions al Senat, són nul·les les paperetes on s'hagin assenyalat més de tres noms.

Vots per correu

Vot que emeten a través de les oficines del servei de correus els electors que per alguna circumstància preveuen que no es podran presentar a la mesa el dia de la votació. Cal que prèviament hagin fet la sol·licitud a la delegació provincial corresponent de l'Oficina del Cens Electoral.